

KRAJSKÁ HYGIENICKÁ STANICE Ústeckého kraje

se sídlem v Ústí nad Labem

400 01 ÚSTÍ NAD LABEM, MOSKEVSKÁ 15, P. O. Box 78

Rus domácí - Informace pro nájemníky a vlastníky nemovitostí

Rus domácí (*Blatella germanica*) je zástupcem švábovitého hmyzu, který je považován za epidemiologicky významného členovce. Jedná se o 1-1,5 cm velký lezoucí hnědý hmyz s nápadnými tykadly. Rus domácí je převážně noční živočich, který přes den vyhledává úkryt na teplých a vlhkých místech, nejlépe v blízkosti zdroje potravy (kuchyně, sklady). Zde přebývá ve štěrbinách, při masivním zamoření pak lze tento hmyz pozorovat i ve dne. Jeho význam spočívá v znehodnocení napadených potravin, riziku přenosu původců infekčních onemocnění – např. Salmonel a produkci alergenů. Letní období s vyšší průměrnou teplotou je optimální pro množení a šíření tohoto hmyzu a může vést k jeho lokálnímu přemnožení.

Speciální ochranná dezinfekce se v případě rusa domácího provádí ihned při zjištění výskytu. V souladu se zákonem č. 258/2000 Sb. O ochraně veřejného zdraví může speciální dezinfekční zásah provést pouze odborně způsobilá firma nebo osoba, součástí zásahu vždy musí být zhodnocení výskytu před a po zásahu a o každém zásahu odborná firma vyhotoví a předá protokol. Nedílnou součástí zásahu, nutnou pro jeho úspěšnost, je provedení úklidu v nemovitosti i jejím okolí. Nutné je zejména odstranit možné zdroje potravy - zajistit vhodnou likvidaci zbytků jídel, odvoz odpadků, obalů, celkový úklid nemovitosti.

Dle zákona 258/2000 Sb je speciální ochrannou dezinfekci povinnen v případě potřeby zajistit v případě obytných místností (byty, bytové domy), pobytových místností a nebytových prostor nesloužících k podnikání vlastník nemovitosti nebo společenství vlastníků. V případě provozoven má tuto povinnost provozující fyzická nebo právnická osoba.

V Ústí nad Labem

Mgr. Jindřiška Pospíšilová
Vedoucí protiepidemického oddělení
Krajská hygienická stanice Ústeckého kraje
se sídlem v Ústí nad Labem

KRAJSKÁ HYGIENICKÁ STANICE Ústeckého kraje

se sídlem v Ústí nad Labem

400 01 ÚSTÍ NAD LABEM, MOSKEVSKÁ 15, P. O. Box 78

Štěnice domácí – informace pro veřejnost

Štěnice domácí (*Cimex lenticularis*) se v lidských příbytcích vyskytovala od pradávna. Rozšíření dezinsekce pomocí DDT po druhé světové válce vedlo k výraznému omezení výskytu tohoto parazita v lidských obydlích, nicméně jeho vyhubení dosaženo nebylo. Naopak, došlo ke vzniku populace štěnic rezistentních k běžně používaným dezinsekčním přípravkům a jejich celosvětovému rozšíření.

Štěnice domácí dorůstá v případě samičky až 9 mm. Samička je schopná v optimálních podmínkách s teplotou kolem 27°C naklást denně 3-5 vajíček, celkem jich za život naklade až 300. Vajíčka o velikosti do 1 mm přilepuje k podkladu v místě svého denního úkrytu. Z vajíčka se při pokojové teplotě líhnou po 3 týdnech průsvitné larvy, které prodělávají postupný vývoj a přes 5 stádií, kdy se vždy musí znovu nasát krve a kdy se postupně zbarvují dohněda, dozrávají v dospělé štěnici. Tento cyklus trvá obvykle 65 dní.

Zásadním významem **napadení štěnicemi** jsou následky poštipání při sání krve. U citlivých osob dochází ke vzniku 1-3 cm velkých, silně svědivých pupenů, které mohou být provázeny i horečkou a kopřivkou. Celkové příznaky se objevují zejména po opakovaném pobodání štěnicemi. Nebezpečná může být druhotná kontaminace rozškrábaných pupenů, například stafylokoky, se vznikem nepříjemných kožních onemocnění.

Štěnice domácí je noční živočich, který se přes den skrývá v různých škvírách a skulinách, nejraději v okolí lidských postelí, aby byla blízko potravě. V noci ze svého úkrytu vylézá, bezproblémově se pohybuje i po svislých stěnách, je schopná vniknout do obydlí otevřeným oknem, ale i cestovat v bytovém domě podél rozvodů různými šachtami. Dospělá štěnice je za potravou schopná urazit i 50 m za noc. Ze stropu pak padá na spící osoby a po vyhledání vhodného místa na obnažené kůži zabodává sací ústrojí a nasává lidskou krev.

V lidském obydlí ji proto nejčastěji nalzáme přímo v konstrukci postelí, pod povlaky matrací, v jejich švech, dále pak za obrazy, v nábytku obklopujícím postel, ale i ve vypínačích elektrického osvětlení a elektrických zásuvkách. Přítomnost štěnic ozřejmí jednak jejich spatření, dále četné stopy natrávenou krví zbarveného tmavohnědého až černého trusu. V případě většího zahmyzení je možno zaznamenat i charakteristický a nepříjemný zápach, který vylučují zejména larvy.

Významnými ohnisky výskytu štěnic jsou příbytky osob v socioekonomické nouzi, k šíření štěnic dále přispívá distribuce použitého nábytku a textilu, nicméně k zavlečení štěnic může dojít i do domácností s vysokým hygienickým standardem, a to pomocí zavazadel po návštěvě hotelů a různých rekreačních zařízení.

Vzhledem k rozšíření rezistence k běžným dezinsekčním přípravkům je vždy při podezření na výskyt štěnic nutno kontaktovat odbornou firmu, která zajistí provedení speciální ochranné dezinsekce. Běžně dostupné přípravky na hubení hmyzu nebývají účinné, navíc není vždy snadné odhalit sídla všech kolonií. Odborná firma také může posoudit nutnost případného provedení postřiků i v okolních bytech a nemovitostech k zamezení opětného zahmyzení ošetřeného prostoru.

Mezi další a podpůrné metody k hubení štěnic, zejména u předmětů a které nelze vystavit působení chemické dezinsekce, patří působení nízkých a vysokých teplot. Drobné předmět, u kterých je podezření na obsah štěnic, včetně vajíček, je možné umístit do **mrazničky**. Při standardní mrazničkové teplotě -18°C by i vajíčka měla být zahubena po 84 hodinách. Oděvy a lůžkoviny je při výskytu potřeba **vyprat cyklem s teplotou alespoň 60°C**, při praní na nižší teplotu je potřeba doplnit o sušení v sušičce

TELEFON
477755110, 477755111

BANKOVNÍ SPOJENÍ
ČNB ÚL 8327411/0710

IČO
71009183

FAX
477755112

ID DATOVÉ SCHRÁNKY
8p3ai7n

e-mail
e-podatelna@khsusti.cz

ú.p. Děčín, Březinova 3, 406 83, tel. 477 755 210
ú.p. Louny, Poděbradova 749, 440 01, tel. 477 755 610
ú.p. Teplice, Jiřího Wolkera 1342/4, 416 65, tel. 477 755 710

ú.p. Litoměřice, Mírové nám. 35, 412 46, tel. 477 755 510
ú.p. Chomutov, Kochova 1185, 430 01, tel. 477 755 310
ú.p. Most, J.E.Purkyně 270/5, 434 64, tel. 477 755 410

s teplotou 30°C po dobu 30 minut. Tento postup doplnit následným přezhelením či mandlovaním prádla.

Pro snížení rizika zahmyzení bytu je pak naprostou nutností provádění pravidelného a důkladného úklidu v domácnostech, se zajištěním účinného vyluxování všech koberců, s pravidelnou údržbou a případnou výměnou matrací a vhodným ošetřením dalšího vybavení a lůžkovin. Při likvidaci nábytku a předmětů z napadené domácnosti je jediným vhodným způsobem jejich odvoz do spalovny.

Je uložena **povinnost provádět běžnou ochrannou dezinfekci každé fyzické osobě**, a to jako součást běžných pracovních postupů (úklidu apod.). **Speciální ochrannou dezinfekci** je při zvýšeném výskytu škodlivých a epidemiologicky významných členovců povinna zajistit ve své provozovně každá fyzická osoba, která je podnikatelem, právnická osoba a v případě, že jde o obytné místnosti, pobytové místnosti a nebytové prostory nesloužící k podnikání má **tuto povinnost vlastník nemovitosti** nebo společenství vlastníků. Tyto povinnosti jsou stanoveny v odst. 1 a 2 § 57 zákona č. 258/2000 Sb. O ochraně veřejného zdraví ve znění pozdějších předpisů.

Informace pro rodiče v případě výskytu nežádoucího hmyzu ve škole:

Vzhledem k výskytu epidemiologicky významného hmyzu ve škole, v tomto případě štěnice domácí, žádáme rodiče, aby u svých dětí, které navštěvují kolektiv školního zařízení, zajistili **pravidelnou kontrolu osobních věcí** – oděvů, aktovek a jejich obsahu. Dále aby provedli prohlídku bytu, zejména postelí, matrací a lůžkovin a okolí postelí a pátrali po stopách případného výskytu štěnic (živý hmyz, svlečky larev, přilepená vajíčka, stopy trusu na stěnách a předmětech). V případě podezřelého nálezu je **nutné se obrátit na odbornou firmu** z oblasti dezinfekce, dezinfekce a deratizace, která navrhne další postup a případně provede speciální dezinfekční zásah. Dezinfekce vlastními silami prostředky z obchodní sítě nebývá vzhledem rezistenci štěnic účinná, navíc je možné opomenout ukryté kolonie.

Mgr. Jindřiška Pospíšilová
vedoucí protiepidemického oddělení
Krajská hygienická stanice Ústeckého kraje
se sídlem v Ústí nad Labem